

CASTRAREA CHIMICĂ – O NOUĂ MĂSURĂ DE SIGURANȚĂ PREVĂZUTĂ DE LEGEA PENALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Ludmila NEGRITU

Prin Legea Republicii Moldova nr.34 din 24.05.2012 [1], sistemul sancționator prevăzut de legea penală a fost completat cu o nouă măsură de siguranță, fapt realizat prin inserarea în cap. X al părții generale a Codului penal al Republicii Moldova – „Măsurile de siguranță”, la art.98, a unei noi litere devenită lit.b¹), denumită „castrarea chimică”. Pornind de la prevederile art.104¹ CP RM, castrarea chimică reprezintă o măsură de siguranță obligatorie, sau după caz discreționară, aplicată de către instanța de judecată persoanelor care au săvârșit infracțiuni ce atentează la inviolabilitatea sexuală a minorilor ori la libertatea sau inviolabilitatea sexuală a persoanei.

Castrarea chimică are, întâi de toate, o conotație terapeutică ce vizează procesul de blocare a impulsurilor sexuale de anumiți compuși chimici hormonalți [2, p.13]. Așadar, este un tip de castrare temporară, care, de fapt, nu ține de extirparea sau sterilizarea invazivă a glandelor sexuale, ci de administrarea unor substanțe medicamentoase ce acționează asupra creierului inhibând hormonii care stimulează testiculele să producă testosteronul. De asemenea, aplicarea procedurii determină reducerea frustrării sexuale, potenței sexuale, frecvenței și intensității activității de masturbare. Consecința cea mai evidentă a castrării chimice este atenuarea recidivei în rândul celor ce suferă de parafilie până la 25-28% [3, p.26]. Este oportun de a reduce moderat interesele sexuale și fanteziile excitante pentru ca individul în cauză să-și poată controla propriul comportament sexual agresiv în plină autonomie, să-și poată reconstrui o rezistență mult mai solidă la aceste instincte sexuale anormale. De asemenea, studiile în materie [4, p.43] au demonstrat că pedofilia, cunoscută drept o perversiune sexuală, intră în categoria tulburărilor psihiatrice, supranumită „parafilie” – considerată o anomalie sexuală care poate produce perturbări personale și sociale considerabile.

Prin urmare, aplicarea doar a unei pedepse privative de libertate pentru aceste cate-gorii de persoane, nu ar avea un efect eficient de prevenție, în lipsa unui tratament medical și a unei psihoterapii corespunzătoare. Totuși, nu putem să nu remarcăm că, pe lângă avantajele relevate, castrarea chimică implică și unele controverse legate de: efectele colaterale ale acestui tratament; vârsta de la care poate fi aplicată respectiva măsură de siguranță; aspectul etic; costul acestei terapii etc. Opiniile privind consecințele nefavorabile ale terapiei antiandrogene sunt multiple, iar dato-rită studiilor științifice realizate [5, p.173], a fost demonstrat că este posibilă reducerea semnificativă a acestora, cu respectarea unor condiții: legea trebuie să prevadă efectuarea unor investigații medicale, înainte de începerea unui tratament, pentru a exclude prezența de afecțiuni endocrine, cardiovasculare, renale, osoase și hepatice.

O altă problemă pe care o discerne noua măsură de siguranță este cea a vârstei subiectului supus castrării chimice. Potrivit prevederilor alin.(2) art.104¹ CP RM, castrarea chimică se aplică în mod obligatoriu indiferent de pedeapsa principală pentru infracțiunile prevăzute la: art.171 alin. (3) lit.a) și b) CP RM; art.172 alin.(3) lit.a) CP RM. Nu putem să nu remarcăm că, în acord cu alin.(2) art.21 CP RM, pentru numitele infracțiuni, legiuitorul a instituit vârsta subiectului infracțiunii de 14 ani. Considerăm că este inadmisibil, dar și degradant să supunem un minor la castrare chimică, încălcând vădit principiul interesului superior al copilului, proclamat de Convenția ONU privind drepturile copilului [6], Constituția Republicii Moldova [7] și Legea privind drepturile copilului [8]. Castrarea prepuberală sau puberală afectează dezvoltarea somatică, fiind devastatoare pentru persoanele de sex masculin, caracterizată de producerea modificărilor în dezvoltarea psihică și intelectuală [9, p.2]. De aceea în unele state în care este consacrată această sancțiune, legiuitorul a ținut cont de aceste particularități. Bunăoară, în Germania vârsta subiectului castrării chimice nu poate fi mai mică de 25 ani. El poate fi supus tratamentului doar după ce a fost supus expertizei medicale pentru eligibilitate terapeutică [10, p.8]. Fiind o intervenție medicală, se pune problema abordării etice a castrării chimice. Convenția de la Oviedo privind drepturile omului și biomedicina [11] prevede la art.5 că „orice intervenție în domeniul sănătății nu se poate efectua decât după ce persoana vizată și-a dat consimțământul liber și în cunoștință de cauză”. Conchidem că aplicarea castrării chimice obligatorii este o încălcare flagrantă a respectivului act internațional, dar și a preve-derilor naționale, precum: Legea ocrotirii sănătății [12], Legea privind drepturile și responsabilitățile pacientului [13] etc.

În altă ordine de idei, atragem atenția asupra costurilor mari de implementare a castrării chimice sub forma terapiei hormonale. Astfel, după calculele estimate, pentru tratarea unui pacient în decurs de o lună, cheltuielile în Federația Rusă variază între 4.000 și 9.000 de ruble [14, p.1]. În unele state, precum California, subiectul supus castrării suportă cheltuielile pentru tratament în egală măsură cu statul [15, p.3], practică pe care o considerăm plauzibilă de implementat și în țara noastră.

Axându-ne pe experiența statelor americane, europene, care deja au o practică vastă în domeniu, conchidem că castrarea chimică este o măsură de siguranță oportună în prevenirea stării de recidivă în cazul subiecților pedofili. Totuși, pentru a nu intra în conflict cu standarde internaționale în materia drepturilor omului, urmează a fi elaborate garanții legislative de rigoare, precum: a) legislația trebuie să prevadă condițiile în care tratamentul poate fi aplicat și cele în care tratamentul nu poate fi aplicat; aplicarea automată a castrării chimice în cazul unor anumite categorii de infracțiuni este inacceptabilă; b) tratamentul trebuie aplicat doar cu acordul condamnatului,

liber exprimat și în cunoștință de cauză; până la exprimarea acordului, persoana trebuie informată despre efectele adverse ale tratamentului; ea trebuie să poată să-și retragă consimțământul la orice etapă; c) condamnatul urmează a fi examinat medical și psihic prealabil, în timpul și după tratamentul administrat; el trebuie să aibă acces la o consultație medicală independentă; d) evaluarea tratamentului urmează să fie făcută de către o autoritate medicală independentă; e) pentru a preveni recidiva, tratamentul trebuie să fie însoțit de psihoterapie și alte forme de consultanță; f) castrarea chimică nu trebuie să fie o condiție pentru eliberarea condamnaților de pedeapsă penală.

Referințe:

1. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2012, nr.126-129.
2. FARAUNDO, A.R. *La castrazione chimica de rei parafiliaci:dibattito attuale*, 2006. [Accesat: 27.05.2013]. Disponibil: http://www.psicologiagiuridica.com/pub/docs/numero_14/articoli.pdf
3. *Ibidem*.
4. GAETANI, M. *Pedofilia – Un approccio multiprospettico*. Milano: Edizioni Franco Angeli, 2007. ISBN 88-464-8103-8.
5. PICOZZI, M., MAGGI, M. *Pedofilia – non chiamatelo amore*. Milano: Edizioni Angelo Guerini e Associati, 2007. ISBN 88-8335-382-X
6. *A se vedea*: alin.(1) art.3 al Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea Generală a ONU la New-York, la 20.11.1989. Ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.408-XII din 12.12.1990. În: *Tratate internaționale*, la care Republica Moldova este parte (1990-1998). Ed. oficială. Chișinău, 1998, vol.1, p.51-72.
7. *A se vedea*: art.50 din Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 1994, nr.1. În vigoare din 27.08.1994.
8. *A se vedea*: art.24 al Legii privind drepturile copilului, nr.338-XIII din 15 decembrie 1994. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*.1995, nr.13.
9. DE ROSA, E. *Castrazione Universo del Corpo*. 1999. [Accesat: 02.05.2013]. Disponibil: [http://www.treccani.it/enciclopedia/castrazione_\(Universo_del_Corpo\)/](http://www.treccani.it/enciclopedia/castrazione_(Universo_del_Corpo)/)
10. FARAUNDO, A.R. Op. cit. Disponibil: http://www.psicologiagiuridica.com/pub/docs/numero_14/articoli.pdf
11. Convenția pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane cu privire la aplicarea biologiei și medicinei: Convenția privind drepturile omului și biomedicina, adoptată la Oviedo la 04.04.1997. Ratificată de Republica Moldova prin Legea nr.1256-XV din 19.07.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2002, nr.110-112.
12. *A se vedea*: art.23 al Legii ocrotirii sănătății, nr. 411-XIII din 28.03.1995. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 1995, nr. 34.
13. *A se vedea*: art.13 al Legii privind drepturile și responsabilitățile pacientului, nr. 263 din 27.10.2005. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2005, nr.176-181.
14. СЕРЕБРЯКОВА, Р. Химическая кастрация может и не подействовать на педофила. În: *Коммерсантъ Наука*, 2011, №9, с.1-2.
15. FARAUNDO, A.R. Op. cit. Disponibil: http://www.psicologiagiuridica.com/pub/docs/numero_14/articoli.pdf